

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
всилкою 7 доларів, або 12
рублів; з висилкою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з висилкою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш.
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділі рус. х. свят
о 5½ год. по полудні.
Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» при
ул. Осолінських ч. II. партер
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в пасажі Гаве-
мана.
Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженя.—
Рекламації неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надіславім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Як у нас в Галичині, а як в Росії?

(Δ) В бюджетовій розправі п. Макух порівнював відносини тутешні Русинів з положенням в Росії. Не зашкодилоб, колиб п. Макух поспробував троха побути під російською конституцією, а мабуть впевнив би ся, що там таки трохи інакше. Алеж тут покличемо ся на голос чоловіка-Українця, котрий був довгий час і в Галичині, пізнав тутешні відносини, отже він певно похвалив би ся перед нами, як то там гарно живе ся в Росії нашим землякам. А тимчасом він ось як живописує положення Українців в 1909 році в київській «Раді»:

«Тенденція попереднього року виявилась була по двом дорогам. З одного боку скажу так — з надвору, стало видко бажання зліквідувати і звести на нівець усю українську справу; з другого, в середині, она наперекір сьому бажанню, розвивала ся й росла, хоча й не завсїгда могла се ясно на верх показати. Обидві ці дороги, поплутані й перекреснені, виразнійше виявились як раз минулого, 1909. р.

Ліквідація українських здобутків і боротьба з українським рухом повстала вже по цілій лінії і велась систематично і планомірно. Се вже не ті поодинокі наскоки,

де не раз у раз можна було розмежувати особистий настрій від загального духу, — се систематичний, добре обміркований похід, що не минав ніякої дрібниці і всі укладав відповідно до певного плану. З гори сипались репресії, аз громадських реакційних сфер роблено вказівки, куди ті репресії краше націляти. І так рука з рукою, попліч ішли реакційні елементи громадянства з органами адміністрації в дружній боротьбі з українством. Преса та просвітні інституції українські найдужче зазнали на собі слідів від сього співробітництва... Преса під повсякчасними карями мусіла ще більше стишити свою мову, а то й зовсім замовчувати деякі цікаві з українського погляду справи; деякі інституції майже припинили ся зовсім, іншіж до останньої межі звузили свою діяльність...

«Кілька разів українська справа — хоч і не на всю широчинь, а тою чи іншою часткою тільки — ставала в минулому році перед очі ширшого громадянства. Насамперед — у думі. Так, дума повинна була розглянути законопроект про відокремленя Холмщини. Міністерський законопроект про холмську губернію

не виявив ніякого інтересу до становища української людности в Холмщині і всю справу поставив на ґрунт російско-польських рахунків. Не більше розуміння показала й дума. Законопроект, що не дослухав ся до голосу самих Українців, що занедбав інтереси найбільш заінтересованої сторони, певне не змінить становища Холмського краю, і хоч стане незабаром законом, лишить по старому все, що й поперед було. Так само не звернула дума уваги й та інші українські потреби, які ставали перед нею. Не вважаючи на тверезі голоси опозиції, не вважаючи на її фактичні промови, дума відкинула право української мови лунати на Україні на суді, а думська підкомісія похопила ся й заборонила її й для школи. Що до школи, то в минулому році розвязано нарешті й питання, що довго притягало до себе увагу всього українського громадянства; з українізацією церковної школи на Поділію. Пан отці тепер, коли инший вітер настав, рішуче поставились проти української мови в школі і зробили з нею не дуже почесний для себе кінець, зрікшись навіть за помози грішми від подільської «Просвіти».

«Ще дві справи загально політичної

Любов Яновска.

Рукавички.

(Дальше *).

— Чого ти замислила ся? — запитав її Микита.

— Пригадую щось, — відказала Дуня й ще дужче замислила ся.

— Кажі, що? запитав, трохи вже занепокосний незвичайним виразом Дуниного личенька, Микита.

— Однаково не знайдеш, відповіла Дуня, похапцем одмикаючи свою скриню.

— А може й знайду?

— Не знайдеш! — мовила вже трохи з серцем Дуня й почала перекидати все в скрині до самого денця. Не знайшовши там того, чого шукала, вона грюкнула з усієї сили важким віком окованою залізом скрині й, шідоткнувши спідницю, полізла на запічок. Там було безліч коробочок, кошпчиків та торбочок з усякими стьожками, кружевами, намітками та клаптиками, що повикидала колись геть пані Любицька. Дуня посворожняла всі ті коробочки та кошпички, переруйновала всі стьожки та клаптики й ще дужче занепокоєна, ще дужче збентежена стала перекидати й на ліжкові. Микита перестав одягатись та стежав кожен рух своєї жінки. Запитати її, чого вона шукає, що загубила, він довго не зважував ся, бо бояв ся ще дужче розсердити її, але нарешті таки не витримав.

— Чи не гроші часом загубила? — спитав він обережно.

— Гроші? які гроші? Деб там узялись ті

гроші? Сімнадцять копійок тільки й востало ся від тих двадцятьох карбованців, що він їй дав.

Микиту немов ножем штигнуло: «Сімнадцять копійок!.. З чогож, з яких грошей житимуть вони ще два тижні після свят?»

— Так чогож ти шукаєш? — запитав він так байдужно, немов і не чув нічого про гроші.

— Рукавичок, — відмовила Дуня, лагодючи на швидку подушки та перину.

— Яких рукавичок?

— Білих, — мовила вона мало не з плачем.

— Я, здасть ся, й не бачив їх ніколи у тебе... — завважив Микита.

— Як то не бачив? А на весіллі! Ах!.. знаю, знаю, де вони! Пригадала!.. радісно сплеснула вона руками. — Бери, Микитко, швидче ослінець та лізь до божника: вони там, за тією іконою.

Микита приставив ослінець і зразу дістав якийсь верчик паперу.

— Вона! вони! аж підстригнула Дуня й відразу очи її засяли, обличчя стало таке, як звичайно — безжурно-радісне, що так подобало ся Микиті.

— Невже тобі отих рукавичок справді було так треба? Чи тиб любісінько не обійшла ся й без них?

— Запитав він, усміхаючись, пригадуючи той смуток, що обгорнув був Дуню, коли вона шукала ті рукавички.

— Та не вжеж таки ти, дуренький, не розумієш, що без тих рукавичок пропалиб і святки задля нас? — перепитала вона його, прилагоджуючи йому новенький зелений з червоними горошинами галстух. — Чи яб зважила ся вилізти за поріг у цій сукні та без рукавичок? Кудиб я поділа свої руки, та ще такі червоні? У будень-день та й то мені ніяково ходити з голими руками, а тож таки під таке свято! Я ось

умисне купила собі й легенькі черевички до цієї сукні, — додала вона показуючи Микиті свою обуту в новенькі, тоненькі черевички ногу. Микиті не подобали ся ті черевички: широка нога жінчина немов розплескала ся у них, і здавала ся великою та нечепурною; проте він не сказав їй нічого й не запитав навіть, скільки вона дала за них. Щасливий з того, що у господі в його знову весело, що Дуня сьмієть ся весело, Микита похапцем скінчив своє убрання і став підганяти Дуню, що заходила ся підновляти свої кучері, повічені на печі.

Нарешті Дуня лагодила сукню, накинута на голову намітку й почала натягати на ліву руку рукавичку. Микиті й чудно здавало ся, що його жінка, немов тая справжня пані, стоїть посеред світлиці та панькаєть ся з рукавичкою, і любо було дивити ся на її такий щасливий, веселий, через ті рукавички, видок.

Але ось Дуня насупила брови, тупнула ногою й одвернулась від Микити.

— Не дивись! — мовила вона й раптом густо почервоніла.

— Чогож то так? — засміяв ся Микита, — наврочу, чи що?

— Не лізь! — відказала вона вже з серцем.

— Чого ти сердиш ся? Вжеж і рукавички є! — засміяв ся ізнову Микита.

Дуня не відповіла нічого, тільки одійшла геть, у куток, далі від його.

Микиті обридло вже стояти, він присів на ліжку, викурив цигарку, а Дуня все панькала ся з рукавичкою.

— Може ти не на ту руку натягаєш? — нарешті запитав Микита, пригадавши, як одна куховарка порвала колись у крамниці на шматочки рукавицю, натягаючи її не на ту руку.

— Натягни! — відмовила Дуня і простягла до Микити свою руку з накинutoю на кінчики пальців рукавичкою.

*) Гл. ч. 2.

наги, що торкають ся України, поставлено було на чергу в минулім році. — Обидві поставлено в спеціальному „істинно-руському“ дусі. Се були, реформа виборчого закону до ради державної від західних губерній та земска реформа в тих самих губерніях. Обидві реформи трактовано тим самим способом, як і холмску справу, як позви поміж Поляками та Росіянами, минаючи зовсім українську людність. Першу реформу відкинуто цілком, друга дожидає черги своєї в думі і певне прийде на шкоду українській території інтереси якої зачіпає. В звязку з виборним земством, на правобережній Україні відбувся в осени в Києві патріотичний зїзд, в постановках і резолюціях якого маємо деякий матеріал і про українство. Нічого й говорити, що се за матеріал, і з якого боку торкають ся він українства...

Так само не треба коментарів і до ювілейних свят, що відбували ся того року з приводу українських подій. Століте народження Гоголя вийшло мертвим офіційним святом, не тільки без участі місцевих сил, а навіть з виразною забороною надавати святкові український характер. Ще більш офіційний характер мало святковане 200-ліття полтавської баталії. Обидві оказії реакційна преса і громадянство пробували були використати для пропаганди проти українства, але з сим ледве чи пощастило їм.

„Так зване неославянофільство цілком вже виявило ся в своїх відносинах до українства. Минулого року в Петербурзі були два зїзди з маркою ніби славянських інтересів. Обидва старанно уникали українського питання, а присилувані обставинами розглядати его, поспішали ся збути невизначними й нещирими формулками. Особливо стоїть проба проф. Погодина з его відомою екскурсією по Славянщині, початою з українських земель. Безперечно, громадка молодих екскурсантів з сеї подорожі більше довідалась правди про українське питання, ніж з усяких неославянських та „славяноблагодотворительних“ заходів.

„Ще були минулого року два зїзди, на яких виносились перед світ українське

питаня, зїзд діячів „Ліги освіти“, та жіночий зїзд, обидва в Петербурзі на початку року. Звичайно, що українська справа та сих зїздах мала тільки демонстративний характер і теоретичну постановку з одною метою: познайомити членів зїздів з становищем і напрямом українства та з его теперішніми силами.

„Отже, не вважаючи на дуже прикрі обставини життя в минулому році, українство все таки зростало. Доказом сьому можуть бути відносини до сего як ворогів, так і приятелів. Вже сама запеклість, з якою реакційна преса нападає на українство, безвечно показує, що они чують тут справжню силу, хоч і витолкують її по своєму, не цураючись ні обмови, ні наклепів, ні безсоромного пащекотання, як се було, н. пр., з приводу львівського просвітно-економічного конгресу. З другого боку все більший інтерес до українства виявляють і поступові круги російського промисляцтва і деякі з них пообували навіть виразнійше означити свою позицію до українського питання. З сеї сфери подій пригадаємо тут відому декларацію к. д. партії про українську школу або ще промови в думі дд. Милюкова, Родичева та Булата з приводу української мови в судових інституціях. Вверх з думської трибуни російська демократія заговорила про українське питання, заговорила сміливо і недвозначно, прийнявши навіть бій з супротивниками з правого боку. І певне сей виступ належить до найважливіших подій минулого року і накладає на ініціаторів деякі моральні обовязки.

„Рік 1909 й не порішив, як бачимо, ні одної проблеми, звязаної з українськими питаннями, навіть не наблизив такого порішення. Звичайний буденний рік, усі питання передав він у спадщину майбутнім рокам і треба бажати, щоб хоч они були з сього погляду щасливіші. С. Бфремов.

Отак зображає д. Бфремов положеня Українців в Росії. Коли пос. Макух порівняє се предметом з нашим положеням, то мабуть признасть, що хоч у нас не все гаразд, а всеж таки і радикалам і соціалістам тут безпечно і свобідно, отже таки порівняне своє буде приневолений признати вельми пересадним. А всяка пересада в політиці річ не добра.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина

В справі чеського сойму блиснув з Праги промінь надії на можливість успішної сесії. Намісник гр. Куденгове в розмові з представниками чеських сторонництв подав їм до відома пороблені приготування. З чеського боку заявляють, що за впливом б. міністра Фідлера Чехи годять ся на вимаганя Німцями приділеня правительствених предлог що до окружного поділу і языкової справи неустанній комісії, ваколи також Німці згодять ся на приділеня подібних з чеського боку приготувань політичних предлог. Нині мали розпочати ся переговори в тій справі між чеськими а німецькими провідниками а над вислідом тих переговорів мають в слідуєчій тяжні радити виконні виділи обох таборів. З настрою всіх сторонництв вносять, що можливість успішної сесії соймової обезпечена.

Велике значінє приписують довшому послуханю, на яким був у наслідника престолоа архікн. Франца Фердинанда керманіяч нового угорського кабінету гр. Куен-Гедерварі. Нема сумніву, що архікнязь-наслідник престолоа звернув бачність нового міністра-предсідника на велику вагу справедливої реформи виборчої і справедливих виборів, від яких зависиме є скріпленє поваги держави і справедливости перед систематичним єї підкопуванем. Гр. Куен-Гедерварі має трудну задачу і має зложити докази, що доріє до неї, а також направити нещасливу минувшину. В справі іменованя Секедього, начальника унтар-

ської лужи міністром ісповідань і просвіти звичає Угорска Кореспонденція, що се іменованє є лише тимчасове і що небавом має послідувати зміна, бо присяга міністра якотайного радника не дасть ся погодити з принадлежністю до лужи. Місце Секедього має заняти тимчасовий предсідник карного сенату першої королівської куриї Евгений Понграц.

В пренділок збирає ся сойм угорский і палата вельмож на сесию, на котрій представить ся нове правительство. Ще не відомо однак, чи виступить з подрібною програмою, але Маугат Ніглар звичає, що нове правительство стоїть на становищі загального і рівного права виборчого. Банкову справу має міністерство полишити до рішення нововибраному соймови.

Заграниця.

В слідуєчій тижни має Порта доручити опікунчим державам відповідь на їх останню ноту з домаганєм, щоби кретійське питання було розвязане сейчас. Вість, що управильненє кретійського питання має наступити сей спосіб, що після окремої італійської предлоги Туреччина готова відступити Крету Греції за певну суму, стрінула ся з рішучим запереченєм зі сторони міродатних турецьких кругів, які вважають її тенденційною видумкою.

Великі надії і обчисленя як лібералів, так і консерватистів в Англії не здійснили ся; по жадній стороні не дає ся чути голос триумфу. Ліберали стратили значне число мандатів, які були здобули в 1906 р., але без сумніву можуть вийти до низшої палати яко парламентарна більшість, де будуть враз з Ірландцями і робітничим сторонництвом творити поважне правительственє сторонництво. Однак питання, чи з народної волі, яка проявила ся в виборах, будуть они могли висувати право до осовнової зміни конституції супроти немаловажної консервативної меншости. Щоби відповісти на се питання, треба вичекати ще остаточного вислуду виборів, які покінчать ся з кінцем сего місяця.

Консервативні уніоністи стратили вправді надію на здобутє більшости, але заявляють, що супроти незначної більшости лібералів вже по році наступлять нові вибори, в яких сподіють ся уніоністи в днести побіду. До 18. с. м. мають уніоністи 118 послів, ліберали 88, робітничє сторонництво 20, націоналісти 28.

Галицький сойм.

(Докінченє 61 ого засіданя).

П. Дудикевич закинув мені, що я бюджетовій промові в р. 1908. посудив его партію про стремліне політичне поза границі краю. Бесідник цитує тут уступ своєї промови, та зазначає, що в тім не було й сліду денунціяції а відтак полишає Полякам перевірити, чи приреченя п. Дудикевича сповнили ся а відтак каже: вжеж не моя річ вказувати тих, котрі баламутять наш нарід і ведуть его в Почаїв на пропаганду царславія і православія, так як не моя річ вказувати на виновників процесів о пропаганду на користь Росії.

Та коли з тамтої сторони робить ся маневри російські, то най та сторона не віднирає ся своїх змагань, хоч би єї не дописали!

Посол Дудикевич говорив на тему ірідент національних і політичних, але відступництво від свого народу — се не ірредента. А причиною нечуваного в світї прояву є зневіра в будучину рідного народа і баламутство політичне. Та на се відповідь сам нарід руский, що чейже добуде на стілько сили, абибезопасно змести фальшивих пророків! Вирочім причиною сеї зневіри москвофілів є вічне кривдженє Русинів. Бесідник кінчить натяком на цисат посла Старовейского: „Кругом неправда і неволя, народ замучений мовчить“, заявляє ся, що ті сумні часи, коли цілий народ мовчав, вже минули, бо нині він визволив вже одну руку з кайданів і має на увазі инший поклик а то: „Боріте ся, поборете, вам Бог помагає, за Вас правда, за Вас сила і воля святая“. (Грімкі оплески. Бесідникови гратулюють).

На тім перервано наради над бюджетом. Ухвалено відтак наглість внесєня п. Куровця о

— Вони не налізуть — мовив Микита, привнявши зморхлі рукавички до широкої, великої руки своєї жінки.

— Як то не налізуть! — скипіла Дуня.. Аджеж я їх надівала до вінця...

— А тепер не налізуть, далєбі не налізуть, і не натружуй даремно ручок... Ходім до церкви; обійдеш ся й так.

Дуня скипіла ще дужче і з усієї сили потягла рукавичку; рукавичка тріснула й розпала ся аж у трьох місцях. Дуня зірвала її геть, пошпурила через усю світлицю і з одчаєм, з гіркими словами кинула ся, як була, у новий сукні, в намітці, на ліжку. Микита не знав, що робити, що їй казати, як заспокоїти. На всі благання, на всі вмовляння, вона відповідала ще більшими сльозами.

Що робити? як допомогти? Невже справді святки пропадуть через оті рукавички? Адже мало хто з міщанок і носить рукавички і на дворі так тепло... На віщо вони здали ся?... умовляв Микита жінку, але ці слова ще дужче драгували її.

— Що з того, що не всі міщанки носять рукавички? А хіба він забув ся про Савку, Наталку, або Гальку? Хіба він їх бачив коли з гоними руками? А чим же то вона, Дуня, гірша від їх? А не тим, що пішла за його заміж? О! поки вона служила, їй не доводило ся плакати з-за такої дрібниці, як рукавички. На віщо вона заміж пішла? Колиб не ласка пані Любицької, то вонаб не мала й нової сукні на свято, ходилаб задріпанкою, бо чоловік не може розстари ся й на рукавички, що коштують карбованця.

(Дальше буде).

знесені § 15. інструкції скарбової дирекції з жовтня 1909. р. в справі обмеження побору сільної ропи і дозволення на вільний побір її без фіскальних обмежень тим громадам підгірських повітів, котрих населення живе виключно з годівлі худоби а де недалеко є сільні жерела. Наглість того внесення попіравл пп. Сандуляк і Трач. Внесені відслано до сільної комісії.

До бюджетової комісії відіслано два наглі внесення п. Левицького в справі запомоги для погорільців в Дмитрові (пов. камінецький) і в Кожичах (пов. городецький). Відтак переказано податковій комісії наглі внесення п. Кивелюка в справі пояснення закону про акцизу від мяса, котру скарбова власть так толкує, що коли 2 або більше осіб забє штуку худоби не на продаж, але для себе, то треба платити акцизу. Наглість того внесення попіравл пос. Старух.

Маршалок повідомив, що хотів би зарядити вторкове засіданє від години 10. до 2., а по полудни годину так, щоби було вимаганє регуляцієм 5 годинне засіданє.

П. Колпачкевич ще раз просить, щоби вівторок цілком не було засіданя. Попер его в своїй промові п. Старух, почім палата за понучило посла Л. Яворского (конс.) одвогосно прихилила ся до бажаня о. Колпачкевича.

Маршалок: Загальне порозумінє!

Конець засіданя о годині 7/10. Слідуюче 20. січня о 10. рано.

62. засіданє дня 20. січня 1910 розпочало ся о 1/2 11 ої. На ночатку відчитано: петиції гром. Кульчиці шляхотскі (пов. Самбір) о заснованє рускої гімназії в Самборі і зверхности громади Брилинці (пов. Перемишль) о прилуку той громади до Перемишля (внесені на руки п. Скварка); інтерпеляцію п. д-ра Макуха в справі неправного стяганя від громад коштів старостинських делегатів, висланих до виборів в громадах; п. д-ра Курівця в справі поведєня віята і писаря в Жабу, п. Думки в справі поступованя інспектора шкільн. в Дрогобичі; і наглі внесенє п. д-ра К. Левицького о поміч для погорільців в Сяневідску вижнім.

Після того почала ся бюджетова розправа, в котрій перший забрав слово намісник д-р. Божинський. Зміст промови слідуючий:

Заповідаючи при обаятї управи, що дбаєти буде про безсторонність адміністрації звав з гори, що по якимсь часі піднесуть ся з різних сторін закиди, що будуть підносити їх ті, котрі уважали би її безсторонною лише тоді, колиб она їм служила.

Відомо, що кождей кандидат на посла має наперед приготовані 2 енуцїяції: коли перейде, то голосить, що староство поводило ся дуже безсторонно, коли перепаде, то вину того приписує не собі, своїй партії й недостатній агітації, тільки „відомим і ославленим практикам“ старостів. На те нема способу. Так поступают і політичні партії. П. Адам, що правда, дуже дисп. ошатично жалувал ся, що адміністрація дуже уступчива особливо супроти руских раікалів. А знов п. Макух заявив (читає): „Намісник заповів реформу адміністрації; наслідки той „реформи“ вже бачимо: за найменше переступство багнет в серце хлопа, або куля в лоб а для старости оправданє або й аванс“. Тих обжалувань не поверто доказами. Пос. Адам закинув, що найменша нотатка в рускім дневнику спричиняє сейчас дисциплінарне слідство, кару і тероризованє бідних урядників намісником. Раджу п. Адамови, щоби, коли того не робить, перечитав собі кілька чисел „Діла“, а найде там майже в кождім числі жалоби на адміністрацію, що наколи лише „Slowo polskie“ піднесе найменшу жалобу, то адміністрація зараз заряджує доходженя, а навіть і без доходженя вдоволяє сим домаганям. Правда лежить по середині. Кожду жалобу котрого небудь сторонництва розсліджує ся сейчас безсторонно і адміністрація старає ся зарадити ляхови без огляду на те, з котрої сторони входить жалоба. Доходженя такі не дезоривентують урядників. Кождей урядник знаходить обовязуючі закони (бравя Поляків) і можу запевняти, що дисциплінарні доходженя в намісництві є рідкістю, а дисциплінарні кары — се прямо виімки. Пос. Макух загально а пос. д-р. Кость Левицький покликуючи ся на Чернихів і Фельштин, робили закиди адміністрації. Мені здавало ся, що ті дві події належать вже до минувшини та що не годить ся на них покликувати, бо се події спорадичні.

Пос. Макух порівнал Галичину з Росією і в поведєню властей добачував причину, яка може викликати серед народу переконанє, що на насильство треба відповідати насильством. Пос. Макух говорив, що се психольогія і причина всякої революції. Таких слів не можу вважати нічим иншим, лише провокацією. На щастє тепер зростає серед населєня краю переконанє, що жадна жалоба не є безуспішна і тому я певний, що така провокація остане без наслідків. Спокій, який панує в краю, є сим підкладом, на котрім можуть розвивати ся різні програми і сторонництва, а спокій сей лежить в безсторонній адміністрації. Коли би однак мала найти ся яка одилиця, що хотіла би хопити ся насильства, то не обіцюю, що жандарм не уживе оружя, бо така адміністрація не є моею цілю ані не маю до сего права. (Брава). Се не була би безсторонна адміністрація, але анархія (Брава). І до сего не допущу, поки остану на сім місці. (Брава). А з другого боку, коли би мала найти ся така одилиця, що буде підбурювати до насильств і заворушень, то нехай буде звисно, з якого боку виходить до сего повід. (Брава).

Пос. Адам зазначив тут справедливо, що адміністрації недостає сил. Так є! Із зростом законів і розвитком економічного й суспільного життя ростуть також задачі адміністрації, а число урядників не побільшає ся. Для ілюстрації подам лише числа ексгібітів намісництва, котрі виносили в 1908 р. 268 623, а в 1909 р. 368.790. Отже прибуло за рік 100.000 справ. Так само зростають агенди в староствах, а число урядників не побільшало, а радше змаліло. Побільшенє числа староств зарадило би многим неправильностям. Я старав ся о помноженє староств і здобув кредит на 4 нові староства, але треба тут зазначити, що введєне в житє сих староств здержано через незгоду послів сих о кругів (Голоси: Так єсть!). В сій справі треба би авторитативного оречєня сойму, щоби сим спорам покласти конєнє.

Пос. др. К. Левицький звернув увагу на громадску анархію, яка проявляє ся при громадских виборах. Бєсідник ілюструє се на примірі громади Ласківці, де громадска зверхність урядує вже двічі понад означений речинєць. По громадах умють вже тепер всі методи протестованя виборів, щоби утруднювати введєнє нової громадської ради. Треба зазначити, що з приводу громадских виборів витворила ся по селах нечувана тяганина, а лихо лежить також в культурній ровени населєня. Намісник виділив громадські справи до окремого департаменту, до якого дав найздібнійших урядників так, що там нема ніяких залеглостей. На місяць приходить там 400 справ, які сейчас полагаджують ся. Крайня пора, щоби сойм заняв ся реформою громадської адміністрації.

Переходжу до жалоб пос. Старуха. Сказав він, що з запомоги 10.000 К, призначеної для громади Гиновичі, дістала та громада тільки 400 К, а решта „пішла на інші цілі“. Рєскриптом нам. з 18. IX. 1907 староство в Бережанах отримало 10.000 К на запомоги для цілого повіта і розділило їх між кільканаїцять громад повіта, навіщених нещастями. Громада Гиновичі не отримала з тої запомоги нічо, бо та громада мала добрий зарібок при будові залізницї Львів-Бережани. Далі закинув п. Старух, що его наглі внесенє про запомогу для погорільців в Надітичах не дочекало ся поришєня. Тимчасом намісництво вислало 1200 К для тої громади. Подібно як в сих случаях, діє ся і в інших подібних, а посол має нагоду довідати ся, як справа дійсно має ся.

Відтак перейшов намісник до порушеного п. Стаїнським уділюваня шинкарских дозволів і заявив, що між населєнем розходять ся безосновні легенди, котрих відгомін відбиває ся в соймі. Приготовні роботи в широких справах будуть покінчені імовірно в лютім, тоді староства візвуть усіх, що бажать дістати дозвіл, щоби вносили поданя. Поданя будуть перєслані громадам, щоби про них видали свою думку. Громади поклякані передовсім до обмежуваня пиянєства і до наглядю над шинками, а чи будуть могли се сповнити, наколи сами будуть виступати як концесіонарі шинкарскі. Тоді будемо знов мати пропінацию але не краву, лише громадску.

Шкільних справ не має наміру обговорювати основно, бо буде ще шкільна розправа, згадає лише про нову струю, яка проявила ся серед польского і руского населєня — до обезпечєня собі шкіль в матерній мові. Адміністрація може сему вдоводити лише тимчасовими розпорядженям. Показує ся потреба засадничого управильненя справи шкіль для народних меншостей.

Що до виводів о. Сеника зазначає намісник, що в Галичині ніхто не розуміє і не говорить московщиною, а наука московщини вєла би лише більший заколот і звєла одиниці на дорогу, котрої ніхто ані він, яко намісник, стерпіти не може.

Намісник дбає про ухвали і резолюції сойму, але вислід випав би ліпший і не думано би, що правительство не узглядняє резолюцій, колиб звернено бачність на дійсний стан річи, а не на стан звіту Виділу кр. з червця.

В справі ради кр. культури були лише перєсправи, але не було кодифікації, а правительство не виробило ніякої предлоги, а тим менше бажало насильством вимусити инший уклад параграфів дотичного закона.

Наостанку рішучо виступив проти боротьби сторонництв і напастий на провідників політичних.

Яко намісник і яко Поляк не стоїть і не станув ніколи по стороні того абс сего сторонництва.

По наміснику промовляв п. Старжинський в справі відносин в польскім колї. Що до рускої справи бажав він порозуміня, але оно можливе, коли Русини не будуть ставити неможливих домагань. А до таких належить поступованє Русинів в справі автономії, що до котрої Поляки мусять стояти на основі історичної єдності краю. А також вимагає бєсідник, щоби не голошенє, що Русини є москалями.

По п. Стаїнським промовляв др. Король. Дальший звіт подамо завтра.

Просимо відхобити перегляду.

НОВИНИ.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Суб. по Бог. Полїєв.; римо-кат.: Вінкєнтія. — В недїлю: руско-кат.: Григорія; римо-кат.: Засл. Пр. Дїви М.

— „Герой нашего времени“ — др. Дудикевич мав вчера в соймі „тяжелую минуту“. Др. Король витягнув всі его „сдїлки“, як „займы“, як щєзєненє легату пок. о. Тиховича, як затровнє родинного житя своему приятелєви і що за тим мусїло слїдувати „мордобитє“ по чесній лицї коломийского амбасадора і т. п. Инший чоловік був би давно усунув ся... до своєї канцелярії, лише „герой нашего времени“ не „вїзъ тако-вихъ“. Він є в своїй увїі чистим як слеза... В „Самопомощи“ він працював безкорисно 15 лїт... Легату о. Тиховича він не дістав, лише претенсію, які з трудом зрєалїзував, а з грошей сих не пропав ані крейцар, протївно легат збільшив ся через приріст процентів (в якій касі?)... Він „великанъ русскаго народа“ має досить фізичної сили, щоби поломити кождому кости, хто сьм в би его доторкнути ся... его навіть дивує, що Король міг такі „свиньства“ протїв него підносити. Др. Дудикевич просив сойм о вибір соймової комісії, яка би розслїдила справу і видала присуд, хоть він сам як адвокат найліпше знає, що до очищєня дорога йде через суд, де свідки складають візнаня під присягою. А о скільки ходять вістки по Львові, то справи сї таки ошїнили ся в судї і що там готові вийти на верх річи, які докажуть, що правда таки по стороні д-ра Короля. Позву до суду не вносив однак д-р. Дудикевич, лише хто инший... Але в д-ра Дудикевича все бутна мїна і безпримірний „Galgenhumor“... Говорім словами коломийского амбасадора: „это настоящее свинство“.

— Сїчовий атаман з Яблонова помістив в 2. ч. „Гром. Голоса“ трївожну статєйку з власним підписом п. з. „Замах на Сїчу“. „Звісна річ — пише там др. Кярило — що різним нашим клєрикалам і темнолюдцям є Сїчи прямо колькою в боці (радикальний стиль). Їх прямо чорт бере, що Сїчи вже силою статутів не пускають поїв до своїх кошів. А Сїчи розвивають ся і опортають чим раз нові повіти в своїй організації. І ось єзуїцко-народовскї голови впали на таку думку: Заложім — кажуть — таке центральне товариство, до котрого би належали і Сїчи і Соколи. А понежє наш хлоп любить всьо, що козацьке, то назвїм се товариство „Запорожє“. „Оттак то — пише дальше атаман з Яблонова — придумують собі львівскі „русланїсти-соколїсти“ закладаючи „Запорожє“ і накликує: „Бра-

ЦЕРКОВНІ РІЧИ
красні і дешєві продає

основана духовенством для добра церков
„ДОСТАВА“
у Львові при ул. Рускій ч. 20.
в Станїславові, ул. Смольки ч 1.

Гарні фєлони, лїхтарі, свїчники і пауки, чаші і монстранцаї, хоругви і патєриці, всякі хрєсти (процєсійні, напрєстольні, ручні, металєві і рїзблєві), кивоти і тєтраподи, процєсійні образи і плащєнницї, євангєлія, парадні дивани, дзвїнки, штучні цвєти, рїжні образи (для церков і для хат), — доставляє дзвони і нагробні хрєсти, поручає добрих рїзбарїв для іконостасів, приймає золочєна чаш і напору рїз, та виробляє сокільскі і сїчєві прапори. — — — 109(8—?)

Й Д І Т Ь Т У Д И З Д О В І Р Є М Я К Д О С В О Ї Х !

тя селяни! Стережіть ся того «Запорожа» і всіх клеветів його, держіть ся тої лише січової організації, котра тепер існує і на котрій стоїть «Головний Січовий Комітет». — Оттак то рекламує атаман «Січам» основуюче ся у Львові центральне товариство п. н. «Запороже», яке має на меті згуртувати всі гімнастичні і пожарні товариства і навести «Січи» на властиву їм дорогу. Та сею найбільше боїть ся др. Кирило і хоч робить рейтерату зі своєю канцелярською в сторону Черногогоря, то накликає ще позад себе свої запорожські війська: стережіть ся Запорожа! Се справі радикаліссіме.

— Два амат. представлення. На йорданські свята відбули ся у Львові два аматорські представлення. Одно дав театр «Сокола»: комедию «Шельменко денщик» а в «Gwiazd-і» грали аматори «Зорі» комедию «Вихованець». Аматори в «Соколі» грали середно добре при майже пустій салі. Про другу виставу пише до нас п. В. Равлюк: Аматорський кружок ремісничого товариства «Зоря» виставив в «Gwiazd-і» комедию Янчука «Вихованець», але львівська руска публіка на сей раз якось не дописала і замість сподіваного доходу на будову власної сцени, Зоряни мали недобір. Порожні крісла вплинули пригвоблюючи на аматорів і через те у виконанню штуки були деякі хиби; пр. виконавець голонної ролі, п. Скрипка (Омелько), дуже віддав ся тому гіркому вражінню дефіциту і... ледво вимовляв слова своєї ролі. П-на С. Корніївна (Олеся) за те не дуже тим журилася і співала добре. У грі визначились — звісні впрочім аматори — пп. Купчинський (Семен і Катерина), п. Рубинович (сват) і п. Гец (дяк). Сольові співі і хори виїшли дуже удачно, завдяки совісній праці дірігента, п. Купчинського. Козак укладу п. Садовського, відтанцьований в 4 парі на закінчене, розвіяв «сумні мари» вистави як у аматорів так і у видців і публіка розійшлася з повним вдоволенням. Вправді від Зорян — як впрочім взагалі від всіх аматорів — треба домагати ся більше проб і совісного вивчення ролі, але й від рускої інтелігенції треба рішучо вимагати почути обовязку, підирати змагання «Зорі» в осьвідомлювані широких міщанських кругів.

— Ідку сатиру на міську господарку у Львові помістила віденська Reichspost. До Львова приїхав — пише та часопись — один старший пан з Поділя з двома синами, щоби лічити ся. Лікарі поручили єму тримісячне лічене в найбільшій спокою. Але де у Львові думати про спокій. Однак недужий попав на щасливу думку. Казав своїм синам в ночі при світлі ліхтарні викопати просто своїх викон. глубокий рів в поперек дороги і поставити дошку з написом: Переїзд заборонений. На улиці настав тим чином спокій. В тиждень потім прийшла над той рів водопроводна комісія мійска, оглядала рів до самого дна і по довгій нараді заявила, що сей рів не викопаний в цілі заложена водопроводів. По п'ятох тижнях станула знова над тим таємним ровом електрична комісія і також по довгих розслідах сказала, що рів не виглядає на такий, аби туда поведено електричний кабель. По дальших п'ятох тижнях прибули над той рів вже дві комісії нараз: газова і каналова. Міряли, оглядали і відійшли з тим пересвідченням, що рів не пригожий на їх цілі. Вкінці явили ся над тим ровом всі мійські комісії разом і ухвалили предложити мійській раді внесене, щоби рів засипано. Рада по довгій дискусії ухвалила більшістю двох голосів прихилити ся до сего внесення. Тимчасом вже давно хорий гість з Поділя недужав і відїхав до дому.

— Засуди на смерть в Росії. В 1909 році засуджено в Росії на кару смерті 1435 осіб. Найбільше смертних засудів припадає на Катеринослав (205), Варшаву (106) і Київ (93).

— Грошеві кари на часописи в Росії виносили в минулім році 87.375 карбованців, якими покарано 182 часописи.

— Рос. письменник Леонид Андрєєв продав всі свої печатані твори видавництву «Просвѣщеніє» за 105.000 карб. Що до нових творів, то Андрєєв має право печатати їх по часописах, але як тільки назбирає ся їх на том, то має їх відетупити згаданому видавництву по 10.000 карб. за том в 10 аркушах.

Оповідки.

— 3 Тов-а ім. св. Ап. Петра у Львові. Загальні збори членів Тов-а за помочи убоги гр. кат. церков ім. св. Ап. Петра відбудуть ся дня 2. лютого н. ст. с. р. се є в середу о 4. год. пополудни у Львові в музею дух. семінарії з отсим порядком дневним: 1) Богослуженє о 8. год. рано в архікат. церкві св. ВМ. Юрія і в церкві дух. семінарії за живих і померших членів Тов-а; 2) відкритє зборів і вибір президії; 3) звіти: а) секретаря, б) касиєра і в) комісії контрольної; 4) дискусія над звітами; 5) вибір: а) предсідателя, б) 8 членів Ваділу і 4-ох заступників на час

одного року; 6) внесенє що до розділу чистого доходу за р. 1909; 7) внесенє членів. — До як найчисленнійшої участі запрошує уступачий Виділ. — о. Лев Туркевич голова, о. Н. Давидович. секретар.

— Великі вечерниці з танцями уладжує дня 31. с. м. Р. Тов-о педаг. у Львові в салі «Народ Дому». Вступ за запрошеннями. Початок о 9 годині вечером. Стрій для пань вечерковий, для мужчин балевий.

— 3 залізниць. Оголошеннями 2127 і 2348 в Дневнику розпоряджень для залізниць і плавби ч. 126 з 3. листопада 1908. і ч. 137 з 28 листопада 1908, запроваджені а рескриптами ц. к. міністерства залізниць з 3. XI. 1908. ч. 60505/16 і з 7/12. 1908. ч. 65879 (Дн. розп. ч. 128 і 139.) дозволені скороченя речизня вільного від оплати складового і підвисленє складового в станциях Львів і Львів-Підзамче зносить ся з днем 21. сінця 1910.

Наука, штука і література.

— Нива, часопись посвячена справам церковним і суспільним, в 2. ч. з дня 15. сінця с. р. містить отсі статі: о. Я. Л.: Православні затії в Галичині. — о. Н. Будка: Дисципліна греккої церкви. — о. І. Савицкий: Розумові основи християнства. — Вол. Лиско: Кілька заміток до питання: теологія а університет. Дальше йдуть рецензії, дописи, відповіді і всячина.

Телеграми

в дня 21. сінця.

Париж. Агенция Гаваса доносить з Буенос Айрес, що в Уругваю мала вибухнути грізна революція. Нема про неї ближих вістий лише тому, що в Монте Відео, столиці Уругваю, дуже заострено цензуру.

Льондон. До вчора вечером вибрано: 159 уніоністів, 134 лібералів, 27 членів партії праці і 53 націоналістів Уніоністи здобули 70 мандатів більше, ліберали 9, а партія праці 1.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про ціни збіжжя і продуктів у Львові від 10. до 16. сінця 1910:

	за 50 клг.
Пшениця	13.35—13.55 К
Жито	9.25— 9.50 К
Ячмінь броварняний	7.30— 8.15 К
Ячмінь на пашу	7.10— 7.50 К
Овес	7.25— 7.50 К
Кукурудза	0.00— 0.00 К
Просо	0.00— 0.00 К
Горох до вареня	10.75—12.50 К
Горох на пашу	9.00— 9.50 К
Бобик	7.05— 7.30 К
Конюшина червона	70.00—85.00 К
Конюшина біла	75.00—90.00 К
Конюшина шведска	70.00— 85.00 К
Тимотка	27.00—29.00 К
Ріпак зимовий	13.00—13.40 К
Насіне конопл.	00.00— 00.00 К
Хміль старий	00.00—86.00 К
Хміль новий	210.00— 230.0 К

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 16. до 30. сінця 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлення. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлення. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Для прикрашея

комхат і Читалехь!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картина Сластьона виконані в артист. інституті Анґерера у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажи жертвував радн. Ол. Барвіньский на памятник Т. Шевченкови в Києві.

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжжя і звярядів господарских, від шкід огневих під коливними услівями;

числить умірковані премії за обезпеченя;

ліквідує шкоди безприволочно по пожарі;

уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголшеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де вже не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 1,865.540.—; інші фонди К 458.564.—; разом К 2,324.104.—

Канцелярії Товариства отворені для сторін відгод. 8—3.

Бюро учительське і службове

Марії Немчиновскої, Львів, площа Академічна 3.

B. HERDER FERLAG, WIEN I, WOLLZEILE 33:

— Der Sozialismus. Eine Untersuchung seiner Grundlagen und seiner Durchführbarkeit. M. 3' 60; geb. in Leinw. M., 4' 30. (K. 4' 32, geb. im Leinw. K 5' 16).

— Egger Augustinus. Der Klerus und die Alkoholfrage. Auflage 4. K —' 48.

— Ehrle Franz, S. J. Beiträge zur Geschichte und Reform der Armenpflege. K 2' 16.

— Meyer Theodor, S. J., Die christlichethischen Socialprinzipien und die Arbeiterfrage. 4. Aufl. K 1' 56.

— Lehmkuhl Augustin, S. J., Arbeitsverlag und Streik. 4. Aufl. K —' 72.

— Lehmkuhl Augustin, S. J., Die soziale Not und der kirchliche Einfluss. 4. Auflage K —' 96.

— Das Privateigentum als soziale Institution. 2. Aufl. K 2' 16.

— Cathrein Viktor, S. J., Die Frauenfrage. 3. Aufl. K 2' 88. geb. in Leinw. K 3' 48.

— Das Paradies der Sozialdemokratie, so wie es wirklich sein würde. Nach sozialdemokratischen Schriften für alle besonnenen Arbeiter dargestellt. 6. Aufl. K —' 24.